

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Кафедра теорії і історії мистецтв	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	професійної та практичної підготовки.
Спеціальність	023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація	Семестри	3

ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОГО МИСТЕЦТВА

Семестр 3 (осінь 2021)

1 вересня — 14 грудня

Викладач	Мельничук Людмила Юріївна, кандидат мистецтвознавства
E-mail	ludmel11@ukr.net
Заняття	<u>Семестр 3</u> Четвер 13.00-14.30
Консультації	Середа 12.20–13.00
Адреса	к. 205, поверх 2, корпус 3, вул. Мистецтв 11
Телефон	057 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є *Telegram-чат* групи. Контрольні, самостійні роботи для рубіжного контролю у випадку дистанційного навчання мають бути надіслані на пошту викладача. Умови листування: 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (скорочено — ІЗМ) і курс – 1М), в полі тексту листа позначити, хто звертається; 3) файли підписувати таким чином: *прізвище_завдання*. *Розширення: текст — docx, ілюстрації — jpeg, pdf.*

Можливе листування у *Telegram*.

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Знання «Історії зарубіжного мистецтва» (Мистецтво давнини і середньовіччя), «Історія світової культури», «Теорія мистецтв», «Міфологія» тощо.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Альбоми, підручники з історії образотворчого мистецтва, ілюстративний матеріал згідно тем курсу, сайти провідних музеїв світу, України, Харківського художнього музею.

Методичні рекомендації

Мельничук Л.Ю. Історія зарубіжного мистецтва. Образотворче мистецтво від давнини до XVI ст. Навчально-методичний комплекс для студентів галузі знань 02 «Культура і мистецтво» спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,

реставрація» освітньо-професійної програми «Мистецтвознавство» першого бакалаврського рівня вищої освіти

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

Сайти музеїв світу й України

Музеї Ватикану - m.museivaticani.va

Галерея Уффіці (Флоренція) - uffizi.it

Лувр - louvre.fr/en/visites-en-

Британський музей - britishmuseum.org

Музей Прадо - museodelprado.es/the-collect..

Музей мистецтв ім. Ханенків, Київ khanenkomuseum.kiev.ua

Музей східного і західного мистецтва, Одеса museum.odessa.ua

Харківський художній музей artmuseum.kh.ua

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Екран, комп'ютерна техніка (ноутбук, планшет тощо) з можливістю виходу до мережі Інтернет. Програми, необхідні для виконання завдань: Microsoft Word, сайти музеїв світу і України

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

Навчальна дисципліна «Історія зарубіжного мистецтва» викладається студентам спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», ОПП «Мистецтвознавство» першого бакалаврського рівня вищої освіти. Модуль 3 «Мистецтво Відродження» викладається у третьому семестрі.

Мета дисципліни полягає в набутті студентами системних знань з історії мистецтва країн Західної Європи епохи Відродження.

Фахові компетентності : Здатність володіти основними класичними і сучасними категоріями та концепціями мистецтвознавчої науки.

Здатність інтерпретувати смисли та засоби їх втілення у мистецькому творі.

Здатність використовувати професійні знання у практичній мистецтвознавчій діяльності.

Здатність презентувати художні твори та мистецтвознавчі дослідження у вітчизняному та міжнародному контекстах.

Програмні результати навчання : Аналізувати та обробляти інформацію з різних джерел.

Застосовувати знання з історії мистецтв у професійній діяльності, впроваджувати український та зарубіжний мистецький досвід.

Тракувати формотворчі засоби образотворчого мистецтва, декоративного мистецтва, реставрації як відображення історичних, соціокультурних, економічних і технологічних етапів розвитку суспільства, комплексно визначати їхню функціональну та естетичну специфіку у комунікативному просторі.

Популяризувати надбання національної та всесвітньої культурної спадщини, а також сприяти проявам патріотизму, національного самоусвідомлення та етнокультурної самоідентифікації.

Завданнями дисципліни є

– послідовне хронологічне вивчення мистецтва країн Західної Європи;

- формування цілісного уявлення про періоди, особливості, види та жанри образотворчого мистецтва епохи Відродження;
- розкриття основних стильових ознак мистецтва Відродження;
- ознайомлення з основними пам'ятками образотворчого мистецтва даного періоду;
- використання фахової літератури, інтернет-ресурсів;
- ознайомлення з найбільш видатними колекціями творів мистецтва Відродження у музеях світу.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 3. дисципліни «Історія зарубіжного мистецтва *«Мистецтво доби Відродження»* (образотворче мистецтво) складається з двох змістових модулів: «Мистецтво Відродження в Італії», «Мистецтво Північного Відродження» і розрахований на 60 годин, з яких 30 год. аудиторних (16 – лекційні, 14 – семінарські заняття), 30 год. – самостійна робота студентів; для студентів заочної форми навчання – 8 аудиторних та 52 годин самостійної роботи.

Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 3

Змістовий модуль 5. Мистецтво Відродження в Італії

Тема 1. Вступ до вивчення мистецтва Відродження.

Тема 2. Мистецтво Раннього Відродження в Італії. Італійські школи мистецтва Раннього Відродження

Тема 3. Високе Відродження в Італії

Тема 4. Мистецтво Пізнього Відродження. Маньєризм

Змістовий модуль 6. Мистецтво Північного Відродження

Тема 5. Мистецтво Відродження в Нідерландах

Тема 6. Мистецтво Відродження в Німеччині

Тема 7. Мистецтво Відродження у Франції.

Тема 8. Мистецтво Відродження в Іспанії

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Теми розкриваються шляхом лекційних, практичних занять, самостійної роботи.

Студенти мають самостійно опрацювати окремі теми під час підготовки до семінарських занять, модульних контрольних робіт, тестувань, конспектування літературних джерел. Зміст самостійної роботи складає пошук наукової інформації та її обговорення на практичних заняттях, презентації або письмовий виклад. У самостійній роботі використовуються базова і допоміжна література, І-нет джерела, результати відвідування музейних зібрань.

ТЕМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

МОДУЛЬ 3. Мистецтво доби Відродження

Змістовий модуль 5. Мистецтво Відродження в Італії			
1	Теоретичні праці мистців Відродження		
2	Гуманізм і античність як ідейні чинники італійського Відродження		

3	Поширені біблійні сюжети і образи Відродження		
4	Проблема перспективи в епоху Відродження		
5	Проблема анатомії і пропорцій людського тіла в епоху Відродження		
6	Майоліка в творчості мистців делла Робіа		
7	Пейзаж в творах мистців Відродження		
8	Мистецтво італійського Відродження в музейних зібраннях світу		
9	Мистецтво італійського Відродження в музейних зібраннях України		
10	Історіографія мистецтва італійського Відродження. Праці видатних мистецтвознавців з мистецтва Відродження		
	<i>Змістовий модуль 6. Мистецтво Північного Відродження</i>		
11	Гуманізм, «нове благочестя», Реформація як ідейні чинники мистецтва Відродження		
12	Нідерландські маньєристи		
13	Представники романізму в Північному Відродженні		
14	Гравюри Луки Лейденського		
15	Рисунки Альбрехта Дюрера		
16	«Дунайська школа»		
17	Придворний характер французького Відродження		
18	Мистецтво Північного Відродження в музейних зібраннях світу		
19	Мистецтво Північного Відродження в музейних зібраннях України		
20	Джерела з історії мистецтва Північного Відродження. Карел ван Мандер та Д. Вазарі як перші бібліографи мистців Відродження		

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

В межах кожного модулю передбачено рубіжні етапи контролю для студентів денної форми навчання, що здійснюються під час практичних занять (виступи, усне опитування, тестування, самостійні роботи, конспект джерел) та написання модульних контрольних робіт. Для студентів заочної форми навчання формами контролю є контрольна робота та тестування. Форма підсумкового контролю кожного модулю – **іспит**.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Національна	Бали	ECTS
відмінно	90–100	A	задовільно	64–74	D
			незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B	незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C			

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

На заняттях студент має вести конспект лекцій, вчасно виконувати усі завдання курсу, проявляти ініціативу стосовно навчання.

У разі відрядження, хвороби викладач має перенести заняття на вільний день за попередньою узгодженістю або заняття може провести інший викладач кафедри.

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНОСТІ

Відвідування лекційних та практичних занять є обов'язковим. У разі пропуску занять через захворювання або інших поважних причин має бути відповідний документ (довідка від лікаря, з деканату і т. ін.). У таких випадках надається додаткова можливість виконати необхідні завдання.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Студенти зобов'язані дотримуватися правил академічної доброчесності при написанні самостійних робіт, а також у доповідях на конференції або публікаціях статті (обов'язкові посилання).

Серія Інформаційних бюлетенів «Академічна доброчесність» за посиланням: <https://drive.google.com/drive/folders/1rx4IMRGOJdPhYbl-Y6EUcKCRd9jEeUc5?usp=sharing>

РОЗКЛАД КУРСУ

Осінній семестр

Дата	Тема	Вид заняття	Зміст	Годин	Рубіжний контроль	Деталі
2.09	1	Лекція	Вступ до вивчення мистецтва Відродження. Мистецтво Раннього Відродження в Італії	2	Усне опитування	
9.09	1	Лекція	Італійські школи мистецтва Раннього Відродження	2	Усне опитування	
16.09	1	Практичне заняття	Художні проблеми мистецтва Відродження	2	Виступ на семінарі	Конспект джерел
23.09	2	Лекція	Високе Відродження в Італії	2	Самостійна робота Письмове завдання	
30.09	2	Практичне заняття	Гуманістичні теми в мистецтві Високого Відродження	2	Виступ на семінарі	Конспект джерел
7.10	2	Лекція	Мистецтво Пізнього Відродження. Маньєризм	2	тестування	
14.10	3, 4	Практичне заняття	Композиційні схеми розповсюджених біблійних сюжетів в мистецтві Відродження. Порівняльна характеристика	2	Виступ на семінарі Контрольна робота	Конспект джерел
21.10	3, 4	Лекція	Мистецтво Відродження в Нідерландах	2	Усне опитування	

28.10	3, 4	Практичне заняття	Музейні колекції світу, де представлено західноєвропейське мистецтво Відродження. Колекція творів живопису і графіки в зібранні Харківського художнього музею (заняття в ХХМ)	2	Виступ на семінарі	Конспект джерел
4.11	3, 4	Лекція	Мистецтво Відродження в Нідерландах	2	тестування	
11.11	5,6	Практичне заняття	Мистецтво Нідерландів доби Відродження. Художньо-стилістичні особливості	2	Виступ на семінарі	Конспект джерел
18.11	5,6	Лекція	Мистецтво Відродження в Німеччині.	2	Усне опитування	
25.11	7,8	Практичне заняття	Мистецтво Німеччини доби Відродження. Художньо-стилістичні особливості	2	Виступ на семінарі	Конспект джерел
2.11	7	Лекція	Мистецтво Відродження у Франції. Мистецтво Відродження в Іспанії	2	Самостійна робота Письмове завдання	
9.11	8	Практичне заняття	Взаємовплив Італійського і Північного Відродження	2	Виступ на семінарі Контрольна робота	Конспект джерел

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

МОДУЛЬ 3. Мистецтво доби Відродження

1. Художньо-естетичні засади мистецтва італійського Відродження. Періодизація мистецтва Відродження в Італії
2. Північне Відродження: загальна характеристика, особливості розвитку
3. Загальна характеристика мистецтва Проторенесансу в Італії
4. Загальна характеристика мистецтва Раннього Відродження в Італії
5. Загальна характеристика мистецтва Високого Відродження в Італії
6. Загальна характеристика мистецтва Пізнього Відродження в Італії
7. Основні проблеми мистецтва Відродження
8. Загальна характеристика мистецтва Відродження в Нідерландах
9. Загальна характеристика мистецтва Відродження в Німеччині
10. Загальна характеристика мистецтва Відродження у Франції
11. Загальна характеристика мистецтва Відродження в Іспанії
11. Творчість художників кватроченто
12. Творчість Леонардо да Вінчі
13. Творчість Мікеланджело
14. Творчість Рафаеля
15. Творчість Тиціана

16. Творчість художників венеціанської школи
17. Творчість художників флорентійської школи
18. Творчість художників-маньєристів
19. Творчість Яна ван Ейка
20. Творчість Альбрехта Дюрера
21. Творчість Ієроніма Босха
22. Творчість Пітера Брейгеля Старшого
23. Скульптура Відродження
24. Порівняльна характеристика мистецтва Відродження в Італії і Північного Відродження
25. Історіографія мистецтва Відродження
26. Мистецтво Відродження в музейних колекціях світу

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вимоги до іспиту

На іспит виноситься усна відповідь з двох теоретичних питань й одне практичне завдання з курсу.

Градація оцінювання за п'ятибальною шкалою залежить від нижчезазначених чинників:

Оцінка	Критерії оцінювання студентів
Незадовільно (2)	Студент не може охарактеризувати мистецькі явища, демонструє слабо сформоване художньо-естетичне мислення, не володіє термінологічним мінімумом. Не працював з літературою.
Задовільно (3)	Студент володіє навичками й уміннями, які дають змогу проаналізувати чи інтерпретувати окремі мистецькі явища, але не завжди вміє узагальнювати, виявляє недостатнє знання спеціальної художньої термінології.
Добре (4)	Студент усвідомлює зміст, проблематику завдань історії мистецтва, але допускає несуттєві неточності у використанні спеціальної термінології, трапляються поодинокі недоліки у викладі самостійно підготовленого матеріалу
Дуже добре (4+)	Студент здатний узагальнювати й систематизувати матеріал з курсу, демонструє асоціативні зв'язки між творами образотворчого мистецтва, добре знає базову літературу з курсу, знайомий з додатковою літературою. Але допускає неточності і незначні помилки у викладенні матеріалу
Відмінно (5)	Студент демонструє глибоке знання першоджерел та творів мистецтва, належне володіння мовою мистецтва у висновках та узагальненнях, ерудований у питаннях історії мистецтва та розуміє особливості мистецтвознавчого підходу до явищ образотворчого мистецтва. Вміє застосовувати одержані знання для аналізу процесів, стилів та напрямків мистецтва. Добре знає базову і додаткову літературу

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за виступ на конференції з публікацією тез за темами курсу або підготовлену ґрунтовну презентацію (проект) на практичних заняттях. Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Алпатов М. Художественные проблемы итальянского Возрождения. – М., 1976.
2. *Арган Дж. К.* История итальянского искусства: в 2 т. / пер. с итал. – М., 1990. – Т. 1.
3. **Бенеш О.** Искусство Северного Возрождения / пер. с нем. – М., 1973.
4. *Вазари Д.* Жизнеописания наиболее знаменитых живописцев, ваятелей и зодчих / пер. с итал. – М., 1973.
5. *Вельфлин Г.* Искусство Италии и Германии эпохи Возрождения / пер. с нем. – Л., 1934.
6. Виппер Б. Итальянское Возрождение. Курс лекций. – М., 1977.
7. *Дворжак М.* История итальянского искусства в эпоху Возрождения / пер. с нем. – М., 1978.
8. История искусства зарубежных стран. Средние века, Возрождение: уч. / под ред. Ц. Нессельштраус. – М., 2003.
9. **Лазарев В.** Происхождение итальянского Возрождения: в 3 т. – М., 1979.
10. *Мандер, Карел ван.* Книга о художниках / пер. с гол. – СПб., 2007.
11. Фартінг Стивен. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодні. К., 2019.

Допоміжна література

12. Алпатов М. **Всеобщая история искусства: в 3 т. – М., 1948. – Т. 2;**
13. **Бернсон Б.** Живописцы итальянского Возрождения / пер. с англ. – М., 1965.
14. *Буркхардт Я.* Культура Италии в эпоху Возрождения: опыт / пер. с нем. – М., 2001.
15. *Варбург А.* Великое переселение образов / пер. с нем. – СПб., 2008.
16. *Верман К.* История искусств всех времен и народов: в 3 т. / пер. с нем. – М., 2001. – Т. 2, 3.
17. *Вельфлин Г.* Классическое искусство. Введение в изучение итальянского Возрождения / пер. с нем. – СПб., 1912; Ренессанс и барокко / пер. с нем. – СПб., 2004.
18. *Вундрам М.* Возрождение / пер. с англ. – М., 2007. (TASCHEN).
19. *Гарэн Э.* Проблемы итальянского Возрождения. – М., 1986.
20. *Дзуффи С.* Возрождение XV век: кватроченто / пер. с итал. – М., 2008.
21. **Дюрер А.** Трактаты, дневники, письма. – СПб, 2000.
22. Козлов Г. Замах на мистецтво: арт-детектив.
23. *Леонардо да Винчи.* Избранные произведения: в 2 т. – М., 1995; Суждения о науке и искусстве. – СПб, 2008.
24. Лосев А. Эстетика Возрождения. – М., 1988.
25. Кінг Р. Леонардо і Тайна вечера / пер. з англ. – К., 2020.
26. Мельничук Л. Графічні твори Альбрехта Дюрера в мистецьких колекціях Слобожанщини // Мистецтвознавчий автограф : зб. наук. пр. – Львів : 2010. – № 4–5. – С. 182–190
27. Муратов П. Образы Италии. – СПб, 2009.
28. Мистецтво Західної Європи та Сходу XV–XX ст. Із зібрання Харківського художнього музею / В. Мизгіна, Т. Прокатова, Т. Литовко, Л. Мельничук. – 2009.
29. *Пановский Э.* Ренессанс и «ренессансы» в искусстве Запада / пер. с англ. – СПб., 2006.
30. *Рёскин Д.* Прогулки по Флоренции / пер. с англ. – СПб, 2007; Семь светочей архитектуры / пер. с англ. – СПб., 2008; Камни Венеции / пер. с англ. – СПб., 2009.
31. Степанов А. Искусство эпохи Возрождения. Италия. XIV – XV вв. – СПб, 2005. (Новая история искусств)

32. Эстон М. Ренессанс. – М, 1997.

33. Журнальна серія «Великие художники» / керівник проекту Арно Вердой. – №№ 31–58, 122–129, 131–135, 142.

Жирним шрифтом виділено видання, які є в наявності в бібліотеці ХДАДМ